

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 8900/2024
29.05.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из села ..., Лесковац, кога заступа пуномоћник Јелена Стаменковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство одбране, коју заступа Војно правобранилаштво у Нишу, ради утврђења дискриминације, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж 4913/23 од 20.12.2023. године, у седници одржаној 29.05.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж 4913/23 од 20.12.2023. године и пресуда Вишег суда у Лесковцу П 40/23 од 10.10.2023. године тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је Закључком Владе РС 05 бр. 401-161/2008-1 од 17.01.2008. године, којим су одобрена средства ради исплате новчане помоћи ратним војним резервистима са пребивалиштем на територији седам неразвијених општина (Куршумлија, Блаце, Бојник, Лебане, Житорађа, Дољевац и Прокупље), повређено начело једнаких права и обавеза, чиме је извршена дискриминација на основу места пребивалишта тужиоца, као резерviste са пребивалиштем у селу ..., Лесковац, а које није наведено у Закључку Владе РС и одбија захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове целог поступка у износу од 36.000,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Лесковцу П 40/23 од 10.10.2023. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев и утврђено да је Закључком Владе РС 05 бр. 401-161/2008-1 од 17.01.2008. године, којим су одобрена средства ради исплате новчане помоћи ратним војним резервистима са пребивалиштем на територији седам неразвијених општина (Куршумлија, Блаце, Бојник, Лебане, Житорађа, Дољевац и Прокупље),

повређено начело једнаких права и обавеза, чиме је извршена дискриминација на основу места пребивалишта тужиоца, као резервисте са пребивалиштем у селу ..., Лесковац, а које није наведено у закључку Закључку Владе РС. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу исплати на име трошкова парничног поступка износ од 27.500,00 динара са законском каматом од дана падања у доцњу па до коначне исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужиоца за ослобађање од плаћања судских такси, као неоснован.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж 4913/23 од 20.12.2023. године, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена пресуда Вишег суда у Лесковцу П 40/23 од 10.10.2023. године у првом и другом ставу изреке.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену, тужена је изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права са позивом на одредбу члана 404. ЗПП.

С обзиром да се о ради о спору за дискриминацију, то су испуњени услови да се у овом случају одлучује по ревизији у редовном поступку.

Врховни суд је испитао побијану одлуку, применом члана 408. Закона о парничном поступка („Сл. гласник РС“, број 72/11 и 18/20), па је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био учесник у рату у периоду од 24.03.1999. године до 21.06.1999. године, при ВП 3323-41 Лесковац, на подручју Владичиног Хана, у резервном саставу Војске СР Југославије. Споразумом закљученим 11.01.2008. године, између Владе Републике Србије и Штрајкачког одбора ратних војних резервиста неразвијених општина - Куршумлија, Лебане, Бојник, Житорађа, Дољевац, Прокупље и Блаце, тужена се обавезала да резервистима из наведених општина исплати ратне дневнице у више месечних рата. Закључком Владе РС од 17.01.2008. године одлучено је да се ратним војним инвалидима и резервистима из наведених 7 општина, изврши исплата новчаних накнада на које се споразум односи и то преносом новчаних средстава на посебан рачун општина, уз услов да се та лица одрекну свих потраживања у свим споровима које су водили пред парничним судовима. Тужилац није водио спор против тужене ради исплате неисплаћених ратних дневница, а ратне дневнице су му исплаћене, али не у износу који су добили горе наведени резервисти. Тужбом у овој правној ствари је тражио да се утврди да је наведеним Закључком Владе РС дискриминисан у односу на ратне војне резервисте Топличког округа.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да је у конкретном случају повређено начело забране дискриминације из члана 21. Устава РС и члана 14. Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода, по основу пребивалишта тужиоца, стављањем тужиоца у неповољнији положај у односу на ратне војне резервисте који су имали пребивалиште на подручју неке од општина наведених у Закључку Владе РС од 17.01.2008. године, којима су исплаћене дневнице, због чега је тужбени захтев основан.

Према становишту Врховног суда, основано се ревизијом указује да су нижестепени судови погрешно применили материјално право када је утврђено да је Закључком Владе РС од 17.01.2008. године извршена дискриминација у односу на тужиоца.

Одредбом члана 21. Устава Републике Србије, прописнао је да су пред Уставом и законом сви једнаки, као и да је забрањена свака дискриминација по било ком основу, уз ограничење да се дискриминацијом не сматрају посебне мере које Република Србија може увести ради постизања пуне равноправности лица или групе лица која су у суштински неједнаком положају са осталим грађанима. Општа забрана дискриминације предвиђена је чланом 1. Протокола 12. уз Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

Постојање дискриминације извршене Споразумом од 11.01.2008. године и Закључком Владе Републике Србије од 17.01.2008. године, насталим пре ступања на снагу Закона о забрани дискриминације („Службени гласник Републике Србије“, број 22/09 - ступио на снагу 07.04.2009. године), цени се на основу члана 21. Устава Републике Србије и члана 14. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода. Дискриминација је свако неоправдано прављење разлике између одређених лица по основу више критеријума, па и по основу личног својства (у члану 21. став 1. Устава РС набројани су само типични случајеви дискриминације). Пребивалиште, поред личног имена и држављанства представља атрибут сваке физичке личности, због чега је могућа дискриминација лица по основу пребивалишта или боравишта. Заштита од дискриминације представља право личности загарантовано Уставом Републике Србије (члан 21) и Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода (члан 1. Протокола 12. уз Европску конвенцију), а од 07.04.2009. године и Законом о забрани дискриминације. Лица која указују да је у односу на њих извршена дискриминација дужна су да докажу да су неједнако третирана у односу на друга лица која су у истој или сличној ситуацији, а супротна страна – лице на чије се дискриминаторско поступање указује, дужна је да докаже постојање објективног и оправданог разлога за различитост у поступању.

Из садржине Споразума од 11.01. и Закључка Владе РС од 17.08.2008. године, произилази да је финансијска помоћ која је уплаћена на посебан рачун седам општина наведених у Споразуму, уплаћена ради исплате ратних дневница свим ратним војним инвалидима и војним резервистима који имају пребивалиште на територији општина обухваћених Закључком, а који су учествовали у одбрани земље у току НАТО бомбардовања 1999. године. Тачно је да општине Куршумлија, Лебане, Бојник, Житорађа, Дољевац, Прокупље и Блаце, имају статус неразвијених општина, али то нужно не значи да и сви резервисти са пребивалиштем на територији ових општина спадају у категорију социјално угрожених лица, нити да резервисти са територије других општина (ван општина наведених у Споразуму), не спадају у ту категорију лица, јер се статус социјалне угрожености доказује на законом предвиђени начин.

У конкретном случају, тужилац није водио спор против тужене ради исплате неисплаћених ратних дневница, а по сопственој тврдњи, као ратни војни резервиста који

је учествовао у ратним дејствима на подручју Владичиног Хана у периоду од 24.03.1999. године до 21.06.1999. године, остварио је право на ратне дневнице које му је тужена исплатила. Из тог разлога није дошло до дискриминације, у смислу члана 21. Устава Републике Србије, с обзиром да су тужиоцу исплаћене дневнице због чега не може бити дискриминисан означеним Закључком Владе РС на основу којег је вршена исплата ратних дневница оним ратним војним резервистима са пребивалиштем на територији општина наведених у Закључку који то право нису остварили, ни добровољном исплатом нити у судском поступку.

Из изложених разлога, Врховни суд је нижестепене пресуде преиначио и одлуку као у ставу првом изреке донео на основу одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку.

Одлуку о трошковима парничног поступка садржану у ставу другом изреке, Врховни суд је донео применом одредбе члана 165. став 2. у вези члана 153. став 1. и 154. став 1. Закона о парничном поступку. Износ трошкова одмерен је према опредељеном захтеву законског заступника тужене, и то: за састав жалбе 18.000,00 динара и састав ревизије 18.000,00 динара, применом Адвокатске тарифе важеће на дан предузимања те парничне, што укупно износи 36.000,00 динара.

Из тих разлога, Врховни суд је применом одредбе члана 165. став 1 Закона о парничном поступку, одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић